

ધી આપણા પૌજ

વિદ્યાર્થીઓનું પોતાનું શૈક્ષણિક સામાયિક

EDITOR: ARCHIT LABHUBHAI BHATT

MONTHLY NEWS PAPER

Vol.No-2, Issue No-6 AHMEDABAD, THURSDAY, JANUARY 5, 2017

www.theopenpage.co.in

Page -12 Price: ₹30/-

Annual Subscription: ₹360/-

Place of Publication: Tripada Education Trust Madhuvrund Society, Ranna Park, Ghatlodia, Ahmedabad - 380061 • Phone No. 079-27621385/86

આ અંકમાં શું વાંચશો?

સોનેરી શહેર — જેસલમેર

બાળકોનું ઘસ્ટર

મોનુએ દુનિયાની વિશેષતાઓ ખેદ

૧૪મી જાન્યુઆરી ઉત્સાહ

હાથી વિશે જાણવા જેવું

ભાગ-૨: કાળા નાણાં સામેની લડાઈ ભારતે જીતવી જ રહી

પ્રદેશી સત્તાધીશો પાસેથી આઝાદી મળી એટલે ભારતે સ્વતંત્રતા દિવસ જાહેર કરી અને તેની દર વર્ષે ઉજવણી કરી. તેવી રીતે ભારતે પોતાનું સંવિધાન જ્યારે જાહેર કર્યું ત્યારે તે પ્રજાસત્તાક દિવસ તરીકે ઉજવાય રહ્યું છે. પ્રજાસત્તાક દિવસ દર વર્ષે દિલ્હી ખાતે રાજપથ પર સેના દ્વારા પરેડ કરી, રાષ્ટ્રપતિ સમક્ષ ઉજવાય છે. તેમજ જે તે રાજ્યોમાં તે રાજ્યના ગવર્નર સમક્ષ રાષ્ટ્રધ્વજ લહેરાવી તે ઉજવવામાં આવે છે.

ભારતે ૨૬ જાન્યુઆરી ૧૯૫૦નાં રોજ પોતાનું સંવિધાન અમલમાં મૂકેલું. ત્યારથી દર વર્ષે ૨૬ જાન્યુઆરી પ્રજાસત્તાક દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. પરંતુ પ્રજાસત્તાક થવું એટલે શું? પ્રજાસત્તાક પર્વ અને દેશના સંવિધાનને શું લેવા દેવા છે?

કોઈપણ રાષ્ટ્ર જ્યારે પરદેશી સત્તામાંથી મુક્ત થાય છે ત્યારે તે સ્વતંત્ર જાહેર થાય છે. પરંતુ તે પ્રજાસત્તાક ત્યારે કહેવાય છે, જ્યારે તે રાષ્ટ્ર પોતાનું સંવિધાન અમલમાં મૂકે. રાષ્ટ્રનું સંવિધાન જે તે રાષ્ટ્રનાં નિયમોનું પુસ્તક કહેવાય, કે જે તે રાષ્ટ્રની પ્રજા પોતાની સ્વેચ્છાએ અને રાષ્ટ્રભાવનાથી સહર્ષ પાળે. તો જે દિવસે કોઈપણ રાષ્ટ્ર પોતાનું સંવિધાન પ્રજા દ્વારા ચૂંટાયેલા સરકારી અધિકારી દ્વારા અમલમાં મૂકે ત્યારે તે દિવસ તે રાષ્ટ્ર માટે પ્રજાસત્તાક દિવસ કહેવાય. ભારતે પોતાનું સંવિધાન ૨૬ જાન્યુઆરી ૧૯૫૦નાં રોજ પ્રજા દ્વારા ચૂંટાયેલા સરકારી અધિકારી દ્વારા અમલમાં મૂકેલું, અને ખરા અર્થમાં ત્યારે પ્રજાસત્તાક કહેવાય.

સંવિધાન એટલે મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની યાદી અથવા પ્રસ્થાપિત કરેલા નિયમોની યાદી કે જેના દ્વારા રાજ્યનું કે કોઈપણ સંસ્થાનું સંચાલન કરી શકાય. ભારતનું સંવિધાન એ ભારતનો સર્વોચ્ચ કાયદો ગણાય છે. સંવિધાનમાં ભારતનાં બંધારણની જોગવાઈ, મૂળભૂત સિદ્ધાંતો, લોકમાન્ય સરકારી પ્રવિધિઓ, સરકારની સત્તા, ફરજ તેમજ પ્રજાની સત્તા અને ફરજને સ્પષ્ટીકરણ આપવામાં આવ્યું છે. ભારતનું સંવિધાન વિશ્વનું સૌથી મોટું સંવિધાન ગણાય છે. પ્રથમવાર અમલીકરણ વખતે તેની અંદર ૩૯૫ આર્ટિકલ્સ, ૨૨ ભાગ અને ૮ શેડ્યુલ હતા. જે હાલનાં સમયમાં વધીને ૪૪૮ આર્ટિકલ્સ,

૨૫ વિભાગો, ૧૨ શેડ્યુલ્સ, ૫ અનુક્રમણિકાઓ હવે ૮૮ ફેરફારો સાથે આજરોજ અમલમાં છે. ભારતનાં સંવિધાનની વિશેષતા એ છે કે તેમાં ફેરફાર કરવાની અને થવાની જોગવાઈ પણ સામેલ છે.

સંવિધાન બંધારણીય સમિતિએ અંદાજે ૩ વર્ષ અને સ્પષ્ટતા સાથે ૨ વર્ષ, ૧૧ મહિના અને ૧૭ દિવસ સંવિધાનનાં ઘડતર માટે લીધા હતા. આ સમય દરમિયાન સંવિધાન માટે વિધાનસભામાં ૧૬૫ દિવસ સુધી કુલ ૧૧ સેશન ચાલેલા અને તેમાંથી ૧૧૪ દિવસ સંવિધાનની પહેલી નકલની ચર્ચામાં લેવાણી. ભારતનું સંવિધાન બનાવવું એ કોઈ સાધારણ

સંવિધાનની બંધારણીય જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને ન્યાયીક પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવે છે. એટલા માટે જ સંવિધાનને સર્વોચ્ચ કાયદો ગણવામાં આવે છે. કારણકે તેના ઘડતરમાં પ્રજાનો મત અને હિત સમાયેલા છે. અને એટલે જ ભારત એક પ્રજાસત્તાક રાષ્ટ્ર છે, કે જ્યાં પ્રજાનાં અવાજને સત્તાધીશની સત્તા કરતા પણ વધારે મહત્વ આપવામાં આવે છે. ભારતમાં વિચાર, આચાર અને કથનની સ્વતંત્રતા હોવી તે ભારતનાં સંવિધાનની તેની પ્રજાને ભેટ છે. જેની રાહે પ્રજા પોતાના વિચારો તેમજ પોતાનો મત રજૂ કરવાનો અવસર ધરાવે છે.

સાચા અર્થમાં પ્રજાસત્તાક એટલે રાષ્ટ્રનાં સંવિધાનને કોઈપણ પ્રકારનાં ભેદભાવ વગર અમલમાં મૂકવું તે કહેવાય. અને જ્યારે કોઈપણ રાષ્ટ્ર તેના સંવિધાનનો આદર કરી અને તેને સાચા અર્થમાં અમલમાં મૂકે ત્યારે વિવિધતામાં પણ એકતા દેખાય અને સમગ્ર દેશ એક રાષ્ટ્ર તરીકે ઉભરી આવે છે.

સાંપ્રત સમયમાં જ્યારે આપણે આપણી સરકાર અને તેના પ્રતિનિધિને એક ભેદભાવરહિત ચૂંટણી પ્રક્રિયા દ્વારા સ્વીકારીએ છીએ ત્યારે સંવિધાનનું અમલીકરણ કરવું તે ખૂબ અગત્યનું કહેવાય. આવા ભેદભાવરહિત અમલીકરણથી જ રાષ્ટ્રમાં સમાન કાયદા વ્યવસ્થા સચવાય, સમાન વિચારધારા પ્રસરે અને એક એકબીજા સાથે એક મજબૂત રાષ્ટ્ર ઉભરી આવે.

આ તકે આપણે રાષ્ટ્રના વિકાસ સામે જાતિ, ધર્મ કે અન્ય કોઈ ભેદભાવને સાંખી લેવો ન જોઈએ. સંવિધાનનું અમલીકરણ એ કોઈ બહુમતીની વાત નથી. પરંતુ સર્વાનુમતીની વાત છે. આ બધું કહેવું કે સાંભળવું ખૂબજ સહેલું છે. પરંતુ સાચા અર્થમાં તે પાળવું તે જ સાચી દેશભક્તિ કહેવાય અને તો જ આપણા રાષ્ટ્રનો વિકાસ થાય.

આ પ્રજાસત્તાક પર્વ નિમિત્તે ચાલો આપણે બંધારણીય સંવિધાનને સહર્ષ સ્વીકારી અને આપણી રાષ્ટ્રભક્તિને સાબિત કરીએ. પ્રજાસત્તાક પર્વની શુભેચ્છા..

ડૉ. વિશાલ વારીયા
આચાર્ય
રાજકોટ

કાર્ય ન હતું. આપણને પરદેશી સત્તાધીશોથી ભલે આઝાદી મળી ગઈ હોય પરંતુ તે આઝાદી પછી ભારતનાં પોતાનાં શું કાયદાઓ રહેશે? અને તેનું અમલીકરણ કઈ રીતે થઈ શકશે તે સૌથી મોટી યુનોતી હતી. વિવિધ રીવાજો, ભાષાઓ, સમાજો અને પરંપરાઓ વચ્ચે સમગ્ર ભારતને કાયદાની એક છત્રછાયા નીચે લઈ આવવું ખૂબ જ અઘરું હતું. અને એટલા માટે જ ભારતનું સંવિધાન કે બંધારણ એક એવું અચૂક શસ્ત્ર છે, કે જેણે ભારતની પ્રજાને એક કરી અને સાચા અર્થમાં પ્રજાસત્તાક બનાવ્યું.

દેશમાં ઘણા બધા કાયદાઓ છે. કોર્ટની અંદર ઘણા બધાં કાયદાઓને રેફરન્સ તરીકે લેવામાં આવે છે, પરંતુ જ્યારે કાયદાઓનું અમલીકરણમાં અને કાયદાકીય સ્પષ્ટતામાં કોઈ મતભેદ જણાય કે વિવાદ થાય ત્યારે સંવિધાનને વચાણે લેવામાં આવે છે. અને

સીબીએસઈ સ્કૂલોમાં ધોરણ-૧૦ની પરીક્ષા આનિવાર્ય

સીબીએસઈ સ્કૂલોમાં સાત વર્ષ બાદ તમામ વિદ્યાર્થીઓ માટે આવતા વર્ષથી ધોરણ-૧૦ની પરીક્ષા આનિવાર્ય થશે. કેન્દ્રિય માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ (સીબીએસઈ) ની સંચાલન સમિતિએ વર્ષ ૨૦૧૮થી ધોરણ-૧૦ની બોર્ડ પરીક્ષાઓ અનિવાર્ય કરવાના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી દીધી છે. હવે આવતા વર્ષથી ધોરણ-૧૦ના વિદ્યાર્થીઓએ બોર્ડની પરીક્ષા આપવી પડશે.

સીબીએસઈની સંચાલન સમિતિએ ૨૦૧૮ થી ધોરણ-૧૦માં પરીક્ષાને ફરજિયાત કરવાના પ્રસ્તાવને મંજૂરી આપી દીધી છે. હવે આગામી વર્ષથી ધોરણ-૧૦ના વિદ્યાર્થીઓને બોર્ડ પરીક્ષા આપવાની રહેશે. એચઆરડી પ્રધાન પ્રકાશ જાવડેકરે કહ્યું હતું કે, કેન્દ્રિય માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ આ મહિનાના અંતે બેઠક કરશે. જેમા ધોરણ-૧૦ની બોર્ડ પરીક્ષા અંગે નિર્ણય લેવાશે.

સીબીએસઈએ છ વર્ષ પહેલા ધોરણ-૧૦માં બોર્ડની પરીક્ષાને વૈકલ્પિક કરી દીધી હતી. જો કે, હવે કુલ ટકાવારીના ૮૦ ટકા બોર્ડ પરીક્ષા પર અને ૨૦ ટકા ટકાવારી આંતરિક મૂલ્યાંકન પર આધારિત હશે. સીબીએસઈએ એક સર્વે કર્યો હતો, જેમા મોટાભાગના લોકોએ ધોરણ-૧૦માં બોર્ડ પરીક્ષાને ફરજિયાત કરવાનું સમર્થન કર્યું હતું.

નીટની પરીક્ષા ગુજરાતીમાં પણ લેવાશે

NEET

નીટની પરીક્ષાની તૈયારી કરતા ગુજરાતના વિદ્યાર્થીઓ માટે એક સારા સમાચાર છે કે વર્ષ ૨૦૧૭માં નીટની પરીક્ષા ગુજરાતીમાં પણ લેવાશે.

શૈક્ષણિક સત્ર ૨૦૧૭-૧૮માં મેડિકલ કોલેજમાં પ્રવેશ માટે નીટ પરીક્ષાઓ આઠ પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં લેવાશે. કેન્દ્ર સરકારે જાહેરાત કરી છે કે, નીટની પરીક્ષા ૮ પ્રાદેશિક ભાષામાં લેવાશે. જેમાં હિન્દી, અંગ્રેજી, આસામી, બંગાળી, ગુજરાતી, મરાઠી, તમિલ અને તેલુગુ ભાષાનો સમાવેશ કરાયો છે. આ અંગેના ફોર્મ પણ ટૂંક સમયમાં બહાર પડશે. કેન્દ્રિય સ્વાસ્થ્ય મંત્રાલયે એક નિવેદનમાં કહ્યું છે કે પરીક્ષાનું માધ્યમ કોઈ પણ હોય, પણ નીટ માટે કવોલિફાય થનાર ઉમેદવાર અન્ય પાત્રતા માપદંડની શરતો પૂરી કરે તો રાજ્ય સરકાર અને સંસ્થાઓ અંતર્ગત ઓલ ઈન્ડિયા કવોટા તેમજ અન્ય કવોટામાં પાત્ર હશે.

મહત્વનું છે કે નીટ માટે ડિસેમ્બરના ત્રીજા સપ્તાહમાં ફોર્મ બહાર પડતા હોય છે અને મેં મહિનામાં આ પરીક્ષા યોજાતી હોય છે.

“હતું મારું અસ્તિત્વ
અનાદિકાળથી,
રહેવાનું છે મારું અસ્તિત્વ
અનંતકાળ સુધી”

હું સમય છું, નથી કોઈના બંધનમાં રહ્યો, ને
નથી કોઈ મને તેમના બંધનમાં રાખી શકવાનું.
તમે રાખી શક્યા ૨૦૧૬નાં વર્ષને ૨૦૧૬ એટલે
વર્ષ, મહિના, અઠવાડિયા, કલાક, મિનિટો અને
સેકન્ડ. આ બધું અંતે તો સમયને જ આભારી છે.
વીતી ગયું ૨૦૧૬નું વર્ષ અને વીતી ગયો તે સમય.

કેલેન્ડરનું પાનું ફરી ગયું તે પૃથ્વીના વિશાળ ફલક
પર આહુલાદક નયનરમ્ય વાતાવરણમાં ઠંડા પવનની
લહેરખીઓ વચ્ચે સૂર્ય પોતાનું પ્રથમ કિરણ પ્રસરાવી
૨૦૧૭ના વર્ષની પ્રથમ ક્ષણોને આવકારવા તત્પર
છે. તત્પર છે શું? તેણે તો આવકારી લીધું ૨૦૧૭ને.

હાલા બાળકો, મને જરા કહેશો શું બદલાયુ છે?
માત્ર વર્ષ? શું ૨૦૧૬ના કરેલા નિર્ણયો આપણે પૂરા
કરી શક્યા છીએ ખરાં? શું એ સંકલ્પ પ્રમાણે આપણે

ચાલ્યા છીએ ખરાં? અને વળી ૨૦૧૭માં આપણે
નવા સંકલ્પો પણ કરવા માંડ્યા. મિત્રો, વર્ષ વીત્યું,
સમય પણ ગુમાવ્યો. માટે ૨૦૧૭માં જે નવા સંકલ્પ
કરીએ તો તેનો અમલ પણ કરીએ. આજની સોનેરી
ક્ષણ ઈશ્વરે તમને અને મને આપી છે. માટે આ સમયનો

આપણે સદ્ઉપયોગ કરતા શીખીએ, કારણ કે નવીન વર્ષ
આશાના ઓજસ પાથરવા આવે છે.

નવીન વર્ષ નવી આશા.. નવો ઉત્સાહ.. નવો
આનંદ.. નવી પ્રેરણા લઈને આવે છે. તમારા માટે,
તમે એ તકનો કેવો ઉપયોગ કરો છો તે તમારા

ઉપર નિર્ભર છે. નક્કર આયોજન સાથે, સંકલ્પોને
પૂરા કરવાના દ્રઢ નિર્ધાર સાથે. ચાલો વધાવીએ
૨૦૧૭ના વર્ષને જૂનું સર્વ ત્યજીને, નવા વિચારો
અપનાવી જીવનરૂપી દોડમાં સતત આગળ વધતા
રહીએ અંતે વિજય તો તમારો જ છે.

એક ચાઈનીઝ કહેવત આ પ્રમાણે કહે છે. “હજાર
માઈલ લાંબી મુસાફરીની શરૂઆત માત્ર એક ડગલું
ભરવાથી થાય છે.” તો સફળતાની સિદ્ધિઓ હાંસલ
કરવા એક ડગ તો માંડીએ..

જીવન ઈશ્વરની અમૂલ્ય ભેટ છે. તેને આ વર્ષે એવું
જીવી લઈએ કે સર્જનહારને પણ એવું કહેવાનું મન
થઈ જાય કે આ મારા સર્જનની શ્રેષ્ઠ કૃતિ છે.

હાલા બાળકો ૨૦૧૭નું વર્ષ આપ સર્વને
શુભદાયી નીવડો એજ શુભેચ્છા.

નવી આશા.. નવા
સંકલ્પો.. નવી પ્રેરણા..
સાથે ફરી એકવાર કહીએ
WEL-COME 2017.

ઉષા કિશ્કિયન
શિક્ષક, અમદાવાદ

પ્રવાસીઓને આકર્ષતું, સોનેરી રેત અને સોનેરી
પથ્થરોથી ભરેલું એવું રાજસ્થાનનું જેસલમેર
પોતાનામાં એક અજાયબી છે. નાના ઘરોથી માંડીને
વિશાળ કિલ્લાઓ સુધી, ચાલવાની પગદંડીઓથી સમના
રણ સુધી જ્યાં નજર જાય તે દરેક વસ્તુ સોનેરી- પીળા
રંગમાં નજરે પડે છે. અને તે જ કારણ છે આ શહેરનું
'સોનેરી શહેર' તરીકે જાણીતા થવાનું.

એક પ્રવાસ પ્રોત્સાહક હોવાથી, કોઈ જગ્યા પર જવા
માટે હું ક્યારેય યોગ્ય સમયની રાહ નથી જોતી. આ
કારણથી જ કદાચ મારો જેસલમેરના પ્રવાસ પર જવા
માટેનો સમય શિયાળો ન હતો, ચોમાસાનો હતો. પરંતુ
આ સ્થળની ખરી મજા માણવી હોય તો ઓકટોબરથી
માર્ચ સુધીના મહિનાઓમાં મુલાકાત લો. ફેબ્રુઆરી
માસમાં 'રણ સફારી મહોત્સવ' પણ ઉજવવામાં આવે
છે. જે સરકાર દ્વારા યોજાય છે. 'રાજસ્થાન ટુરીઝમ'
અહીં તંબુઓ બાંધી પ્રવાસીઓને ત્યાં રાત્રિ ગુજારવાનો
મોકો આપે છે.

૧૧ કલાકની ટ્રેનની મુસાફરી બાદ હું સવારે ૪ વાગે
જેસલમેર પહોંચી, અગાઉથી પ્લાન ન કર્યો હોવાના
કારણે હોટલ પણ બુક નહોતી કરી અને સવારના
અંધારાએ મને થોડી ડરાવી જરૂર, પરંતુ પ્રવાસના આનંદે
મને આગળ વધારી સદનસીબે સ્ટેશન પર જ ટેક્સી
ડ્રાઈવર મળ્યો. જે એક 'કિલ્લાના દ્રશ્ય' વાળી હોટલ
મને 'ઓફ સીઝન' ના કારણે સસ્તા ભાવે આપવા તૈયાર
થયો. અને હું સામાન સાથે હોટલ પર પહોંચી. થાકના
કારણે થોડા કલાકના આરામ બાદ મેં મારી જેસલમેરની
સફર શરૂ કરી.

સોનેરી શહેરના સફર પર નીકળતા પહેલા અહીના
જોવાલાયક સ્થળોની યાદી તૈયાર કરી હતી. અને તે
મુજબ હું નીકળી પડી.

ગડીસર તળાવ: જ્યારે તમે શહેરની ભીડ પાછળ મૂકીને
સહાર તરફ પ્રયાણ કરો છો, ત્યાં જ છે. ગડીસર તળાવ
ચારેબાજુ નાના-નાના મંદિરોથી ઘેરાયેલું, તેમજ મુખ્ય
આકર્ષણ તરીકે તળાવની વચ્ચે રહેલું અર્ધ તૂટેલું મંદિર
પક્ષીઓથી ઘેરાયેલું રહે છે. તે ફક્ત એક રમણીય સ્થળ
જ નથી. ઈ.સ. ૧૪૦૦માં બનાવેલ પાણી સંગ્રહ કરવાની
ટાંકી તરીકે પણ જાણીતું છે. જેસલમેરના રાજા 'મહારાજ
ગડસી સિંહ' દ્વારા બનાવવામાં આવેલ આ સ્થળ તે

સોનેરી શહેર — જેસલમેર

સમયમાં આખા ગામને પાણી પુરૂ પાડવા માટેનું સ્થળ હતું.

પતવોની હવેલી: પતવોની હવેલી એવી ઈમારત છે કે
જ્યાના સોનેરી પથ્થરો જ નહી. પરંતુ ત્યાંના દિવાલોની
કોતરણી તેમજ તે સમયના કારીગરોનું બાંધકામ બધું
જ તમને મુક બનાવી મુકશે. આ હવેલી ફક્ત તેના
બાંધકામના લીધે જ નહી. પરંતુ તેના ઈતિહાસના લીધે
પણ જાણીતી છે. જેસલમેર શહેરમાં બનાવવામાં આવેલી
તમામ હવેલીઓમાંની આ સૌ પ્રથમ છે. અને એટલું જ
નહી. પરંતુ આ ૧૮મી સદીમાં 'ગુમાન ચાંદ પતવા'
દ્વારા પોતાના પાંચ પુત્રો માટે બનાવવામાં આવેલી
હવેલીઓની હારમાળા છે. પતવોની હવેલી તરફ
જવાના સાંકડા રસ્તાઓ ધણી રાજસ્થાની કપડાઓની
તેમજ કઠપૂતળીઓની દુકાનો પણ ધરાવે છે. જ્યાંના

રંગો નયનરમ્ય છે.

એક જીવંત કિલ્લો: જેસલમેર શહેરની ૧/૪ (એક
ચતુર્થાંશ) વસ્તી આજની તારીખમાં પણ જે કિલ્લામાં
વસવાટ કરે છે. તે છે. "જેસલમેરનો સોનેરી કિલ્લો"
૨૫૦ ફુટ ઉંચો અને સોનેરી પથ્થરોની હારમાળાથી બનેલો
આ કિલ્લો, રાજસ્થાની ઈતિહાસનો અનોખો નમૂનો છે.
આ કિલ્લાની ટોચ પર ઉભા રહીને તમે આખા શહેરનું
સોનેરી દ્રશ્ય નિહાળી શકો છો. મારા સફર દરમ્યાન
અહીના એક 'કાફે'માં કે જે ખુલ્લું અને ટોચ પર હતું.
મેં સુંદર શહેરના દ્રશ્યોની મજા જમતા જમતા લીધી.
લોકપ્રસિદ્ધ 'રાણીની હવેલી' પણ આ કિલ્લામાં વસેલી
છે. જેનું કોતરણી કામ તમને મંત્રમુગ્ધ કરી મુકશે.

'સમની' રણ સફારી: 'સેમ એન્ડ ડ્યુન' ના નામે

જાણીતું એવું જેસલમેરનું રણ પોતાની ઉંટ તેમજ જીપ
સફારી માટે ઘણું જ લોકપ્રિય છે. પ્રસિદ્ધ એવા 'ઠાર'
ના રણમાં ૪ કિ.મી. લાંબી ઉંટ સફારી કરી 'સૂર્યાસ્ત'
જોવા માટે પહોંચવાની મજા જ કંઈ જુદી છે. રણની
સોનેરી માટીમાં જ્યારે સૂર્યાસ્ત સમયની નારંગી
કિરણો પડે છે ત્યારે તે આકાશ અને તે રણને માણવું
તે પોતાનામાં એક લ્હાવો છે. રંગબેરંગી ઉંટો પર
બેસી તે રંગીન સાંજ ગુજારવી તે આંખો માટે ઠંડકનું
કામ કરે છે. ખૂબ ઉંચ-નીચવાળા એવા રણના પહાડો
પરની 'જીપ સફારી' પણ સાહસિકોને ખૂબ આકર્ષે છે.
સ્થાનિક લોકો ત્યાં રાજસ્થાની નૃત્યો કરી, કરતબો
બતાવીને પોતાની સંસ્કૃતિ લોકો સમક્ષ રજૂ કરે છે.
દુનિયાભરના લોકો અહીનો રણ મહોત્સવ માણવા
પધારે છે. અને ત્યાંના લોકો 'પધારો મ્હારે દેશ'ના
ગીતો સાથે ભાવભર્યું સ્વાગત પણ કરે છે. ઘણા
પ્રવાસીઓ અહીના તંબુઓમાં રાત ગુજારવાનું પસંદ
કરે છે. અને ખુલ્લા રણમાં રહી નરી આંખે આકાશના
તારામંડળોને નિહાળવાનો લ્હોવો પણ લે છે. ઠંડીની તે
રાતો અને આકાશના તે તારા, દરેક પ્રવાસીના મનમાં
જેસલમેરના રણની યાદગાર પળો મૂકતા જાય છે.

બડા બાધ: આ રાજાઓના શહેરનું એક આકર્ષણ
ત્યાનાં રાજાઓના મૃત્યુ બાદની દફનવિધિનું પણ
છે. ઘણા જ મોટા એવા સ્થળમાં પથરાયેલ 'રોટાલ'
કબ્રસ્તાન, બડા બાધના નામે જાણીતું છે. દરેક રાજા
જે ત્યાં અંતિમ શ્વાસ લીધા છે. તેઓને તેમની રાણીઓ
સાથે અહી દફનાવવામાં આવે છે. અને દરેકના નામ
સાથેનું અહી એક ઐતિહાસિક મંદિર આકારનું ઘુમ્મટ
બનાવવામાં આવે છે. આ બડા બાધ તેના ઘુમ્મટોના
આકાર તેમજ કોતરણી માટે જાણીતું છે.

જેસલમેરનું તે રણ અને ત્યાના તે સોનેરી પથ્થરો,
દરેક પ્રવાસીના મનમાં એક છાપ મુકીને જાય છે.
અને રાજસ્થાનની તે ગલીઓ
સાથે કંઈક અનોખો જ લગાવ
સર્જે છે. જે જીવનભરની યાદ
બનીને સાથે રહે છે.

મિનલ જોશી
પ્રવાસી

તમારું છ વર્ષનું બાળક કંઈક જુએ કે, તરત એ તમારું છે. જો તેને એ ન મળે, તો તે ગુસ્સે થઈને ધમપછાડા કરવા લાગે છે. તેનામાં જરાય સંયમ જોવા નથી મળતો. તમને થશે કે, ‘શું બાળકનું આવું વલણ યોગ્ય છે?’ કે પછી ‘શું તે બાળક છે એટલે એવું કરે છે? મોટું થશે તો સુધરી જશે તો અથવા તમે વિચારશો, ‘શું હવે બાળકને સંયમ શીખવવાનો સમય આવી ગયો છે?’

તમારે શું જાણવું જોઈએ ?

આજે દુનિયાના વલણમાં સંયમ નથી. ડૉ. ડેવિડ વોલ્શે લખ્યું. ‘આજે આપણને ચારેય બાજુ એવું સાંભળવા મળે છે કે છૂટછાટ લેવામાં કે મનફાવે એમ જીવવામાં કોઈ વાંધો નથી. કેટલીક વ્યક્તિઓ બીજાના ભલા માટે તો કેટલીક વ્યક્તિઓ પૈસા માટે લોકોને સલાહ આપે છે. તેઓની સલાહનો સાર એ જ હોય છે કે પોતાની મરજી પ્રમાણે વર્તો.’

બાળકોનું ઘડતર

નાની ઉંમરે સંયમ શીખવવો સારું છે. અમુક નિષ્ણાતોએ ઘણાં વર્ષો સુધી એક અભ્યાસ કર્યો. તેમણે ચાર વર્ષના અમુક બાળકોને ચોકલેટ આપી. તેઓએ બાળકોને કહ્યું કે, તેઓ ચાહે તો તરત ચોકલેટ ખાઈ શકે અથવા થોડીવાર રાહ જોશે તો, બીજી ચોકલેટ મળશે. ચાર વર્ષની ઉંમરે જે બાળકોએ સંયમ ન બતાવ્યો હતો, તેઓએ બારમું ધોરણ પુરૂ કર્યું ત્યારે ભણતરમાં બીજાઓ સાથેના વર્તનમાં અને લાગણીઓ પર કાબૂ રાખવામાં બીજા બાળકો કરતા વધુ સારૂ કર્યું.

સંયમ ન શીખવવાથી મોટી કિંમત ચૂકવવી પડે છે. નિષ્ણાતોનું માનવું છે કે અનુભવથી બાળકોની વિચારવાની રીત બદલાઈ શકે છે. એનો અર્થ સમજાવતા ડૉ. ડેન કિનડ્રૂલેન જણાવે છે, જો આપણે બાળકને કોઈ બાબત વધુ પડતી કરવા દઈએ તેનો વારો ન આવે ત્યાં સુધી રાહ જોતા ન શીખવીએ, સંતોષી રહેતા અને લાલચનો સામનો કરતા જલદી ન શીખવીએ, તો તેને જવાબદાર વ્યક્તિ બનવા મદદ નથી કરતા.

તમે શું કરી શકો ?

સારો દાખલો બેસાડો. તમે કઈ રીતે સંયમ બતાવો છો ? શું તમે ટ્રાફિકમાં ફસાઈ જાઓ છો ત્યારે ગુસ્સે થઈ જાઓ છો ? શું તમે લાંબી લાઈન હોય ત્યારે વચ્ચે ધૂસ મારો છો ? બીજાઓ વાત કરતા હોય ત્યારે, શું તમે વચ્ચે બોલવાનું શરૂ કરી દો છો ? તમારું બાળક તમને આમ કરતા જોશે ત્યારે, શું શીખશે ? કિનડ્રૂલેને લખ્યું ‘બાળકને સંયમ શીખવવાની સૌથી સારી રીત છે કે તમે પોતે પહેલા એ પ્રમાણે કરો.’

બાળકને પરિણામ વિશે શીખવો. બાળકની ઉંમરને ધ્યાનમાં રાખતા તમે તેને સંયમ રાખવાના ફાયદા જણાવી શકો. તેમજ સંયમ ન રાખવાથી થતા નુકસાન વિશે પણ જણાવી શકો. દાખલા તરીકે પોતાની સાથે થયેલા વર્તનથી બાળક ગુસ્સે હોય ત્યારે તેને શાંત થવા આવા સવાલો પર વિચાર કરવા મદદ કરો. ‘શું બદલો લેવાથી ફાયદો થશે કે નુકસાન ? શું એ પરિસ્થિતિને હાથ ધરવાની બીજી કોઈ સારી રીત છે ? જેમકે એકથી દસ ગણીને ગુસ્સો શાંત પાડી શકાય અથવા થોડી વાર માટે ત્યાંથી દૂર જઈ શકાય.’

બાળકને ઉત્તેજન આપો. બાળક સંયમ બતાવે ત્યારે, તેને શાબાશી આપો. તેને જણાવો કે, હંમેશા પોતાની ઈચ્છાઓને દબાવી દેવી સહેલી નથી. પરંતુ એમ કરવું ઘણી હિંમત માંગી લે છે. બાઈબલ જણાવે

છે. ‘જેનું મન કાબુમાં નથી તે ખંડેર તથા કોટ વગરના નગર જેવો છે.’ એના બદલે, ‘જે ગુસ્સે કરવે ધીમો તે તાકતવર કરતા સારો છે.’

તેચારી કરો

તમે આવી રમત રમી શકો. કોઈ વિષય પસંદ કરો અને એને નાટકની જેમ ભજવો. બાળકને પૂછો કે આવા સંજોગોમાં ‘તું શું કરીશ’ અથવા ‘શું સારૂ હતું અને શું ખરાબ હતું.’ નવી રીતો અજમાવતા રહો જેથી માહિતી જણાવવાની સાથે સાથે આનંદ પણ માણી શકો. જેમકે, તમે ચિત્ર દોરી શકો, રમકડાનો ઉપયોગ કરી શકો અથવા બીજી કોઈ રીત. તમારો ધ્યેય બાળકને એ શીખવવાનો છે કે વગર વિચાર્યે પગલા ભરવા કરતા સંયમ રાખવો વધારે સારૂ છે.

ધીરજ રાખો. બાઈબલ કહે છે. ‘મૂર્ખાઈ બાળકના હૃદયની સાથે જોડાયેલી છે.’

તેથી એવી અપેક્ષા ન રાખો કે તેને રાતોરાત બધું આવડી જશે. તમારા બાળકોને સારી રીતે શીખવો નામનું અંગ્રેજી પુસ્તક જણાવે છે. ‘આ એક લાંબી અને ધીમી પ્રક્રિયા છે. સફળતા મળશે. નિષ્ફળતા મળશે, ફરી પાછી સફળતા મળશે. જે બાળક સંયમ રાખી શકશે. તે ૧૨ વર્ષ કે ૧૪ વર્ષની ઉંમરે તેના પર આવતી મોટી તકલીફનો સામનો કરી શકશે. ખાતરી રાખો કે, તમારી મહેનત રંગ લાવશે.’

દર્મોન્દ્ર કનાલા
શિક્ષક, સાવરકુંડલા

શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ કયું?

ગુજરાતી કે અંગ્રેજી માધ્યમ ?
“માધ્યમ તો માતૃભાષા, રાષ્ટ્રભાષા ને સન્માન અને માત્ર અંગ્રેજીનો ઉપયોગ કરો તો શ્રેષ્ઠ છે.”

“બાળકના વિકાસ માટે માતાનું દૂધ જેમ સ્વાભાવિક છે તેમ તેના મગજના વિકાસ માટે માતૃભાષા સ્વાભાવિક છે. બાળક શિક્ષણની શરૂઆત માતા પાસેથી કરે છે. આથી બાળકના માનસિક વિકાસ માટે તેની માતૃભાષા કરતા જુદી-જુદી ભાષા લાદવી એને હું માતૃભૂમિ સામેનો અપરાધ માનું છું.” (મહાત્મા ગાંધીના માતૃભાષાનો વિવાદ)

અંગ્રેજી ભણવી અને અંગ્રેજીમાં ભણવું ? એ બંનેમા આસમાન જમીનનો ફેર છે. અંગ્રેજીનો વિરોધ આપણે ત્યાં આઝાદીના સમયથી ચાલતો આવેલો છે. તે વખતે અંગ્રેજીએ વિદેશી શાસકોની ભાષા હતી. અને તેનો ઉપયોગ પોતાની પકડ મજબૂત કરવા માટે કરવામાં આવતી હતી.

આજે અંગ્રેજી ભાષાનો વ્યાપ દિન-પ્રતિદિન વધી રહ્યો છે. ત્યારે પોતાના બાળકને શિક્ષણ મેળવવા ગુજરાતી માધ્યમની શાળામાં પ્રવેશ લેવો કે અંગ્રેજી માધ્યમમાં તે મોટા ભાગના માતા-પિતાઓને સ્વાભાવિક પણે થાય છે. અને તેઓ શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ કયું ? તે અંગે દ્વિધા અનુભવે છે. અને સમાજનો એક વર્ગ અંગ્રેજી માધ્યમની તરફેણ કરનારો છે, જ્યારે બીજો વર્ગ ગુજરાતી માધ્યમની તરફેણ કરનારો છે. ? તો આ સંજોગોમાં સત્ય શું છે ? શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ કયું ? કોઈપણ જાતના પૂર્વગ્રહ વિના તટસ્થપણે આ પ્રશ્ન નો ઉત્તર આપવાનો ખરો પ્રયત્ન કરેલ છે.

૧. સૌ પ્રથમ તો આપણા વડિલોની માન્યતા મુજબ બાળક માતાના ઉદરમા હોય ત્યારે માતાના

આચાર-વિચાર તથા વર્તનની બાળક પર અસર પડે છે. આ માન્યતા મુજબ મોટાભાગની માતાઓ પોતાની માતૃભાષા માં રચાયેલા પદ-ભજન-ધાર્મિક વાતો ભાગવત- રામાયણ કથા સાંભળે છે જે ગર્ભસ્થ શિશુ ગ્રહણ કરે છે.

૨. બાળકના જન્મ પછી તેની મમ્મી, પપ્પા, દાદા, દાદી, નાના, નાની, બા, મામા, કાકા વગેરે વિવિધ શબ્દો માતૃભાષાના ઉપયોગથી જ શીખવવામાં આવે છે. બાળક દિન-પ્રતિદિન પોતાના પરિવારજનોની માતૃભાષામાં થતી વાતચીત સાંભળે છે, અને પોતે માતૃભાષામાં વિવિધ શબ્દો બોલતા શીખે છે.

૩. આ નાનકડા બાળકને માતૃભાષાનું પુલ્લિંગ, સ્ત્રીલિંગ, કર્તા, ભવિષ્યકાળ, વર્તમાનકાળ વગેરે વ્યાકરણ શીખવવું પડતું નથી તે આપમેળે વ્યાકરણ શીખે છે. અને વાક્યો બોલતું થાય છે. માતાના ઉદરથી શરૂ કરીને બાળક ત્રણ-ચાર વર્ષનું થાય ત્યાં સુધીમાં પોતાની માતૃભાષા ને તે સહજતાથી આત્મસાત કરી લે છે.

અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતુ બાળક પોતાના ઘેર પરિવારજનો સાથે માતૃભાષામાં વાત કરે છે. આડોશ-પાડોશમાં માતૃભાષામાં વાત થાય છે. ઘેર વર્તમાન પત્ર, સામયિક વગેરે માતૃભાષાના માધ્યમના આવે છે. શાળામાં સહધ્યાથી મિત્રો સાથે માતૃભાષામાં વાત કરે છે. આમ, અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતુ બાળક ૨૪ કલાકના એક દિવસમાં માત્ર પાંચેક કલાક અંગ્રેજી ભાષાના સંપર્કમાં રહે છે. અને દિવસનો બાકીનો ભાગ તે માતૃભાષાના માહોલમાં વિતાવે છે. પરિણામે અંગ્રેજી માધ્યમમાં અભ્યાસ કરતા દર

૧૦૦ વિદ્યાર્થીઓમાંથી વધુમાં વધુ ૨૦ વિદ્યાર્થીઓ અસ્ખલિત અને સારૂ અંગ્રેજી બોલી શકે છે. બાકીના વિદ્યાર્થીઓનું અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી બંને કાચા રહે છે. ગુજરાત રાજ્યમાં છેલ્લા ૧૫ વર્ષના ધોરણ ૧૦-૧૨ના બોર્ડની પરીક્ષાના પરિણામ તપાસતા એવું જોવા મળે છે કે બોર્ડની પરીક્ષામાં દર વર્ષે રાજ્યના પ્રથમ ૨૫ વિદ્યાર્થીઓ (ટોપ ટવેન્ટીફાઈવ)માં મોટા ભાગના ગુજરાતી માધ્યમના વિદ્યાર્થીઓ હોય છે.

અંગ્રેજી ભાષા આજે અત્યંત પ્રચલિત થઈ રહી છે. અંગ્રેજી ભાષામાં વિશ્વકક્ષાનું સાહિત્ય ઉપલબ્ધ છે. ત્યારે અંગ્રેજી ભાષાનું જ્ઞાન અનિવાર્ય છે. પરંતુ પોતાના બાળકને સારૂ અંગ્રેજી આવડે તે હેતુથી તેને અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણાવવા તે તો સદંતર અયોગ્ય નિર્ણય છે. અંગ્રેજી શીખવું અને અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણવું એ બંને માટે બહુ મોટો તફાવત છે. બાળક જે ભાષામાં સ્વપ્ન નિહાળતુ હોય જે ભાષામાં વિચારી શકતુ હોય તે

ભાષામાં જ શિક્ષણ અપાય. મહાત્મા ગાંધીજી, વિનોબા ભાવે, ફાધર વાલેસ, અબ્દુલ કલામજી, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીજી વગેરે મહાનુભાવો શિક્ષણશાસ્ત્રીઓ માતૃભાષાને જ શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ ગણાવ્યું છે. માતૃભાષામાં શિક્ષણ આપતી તથા એક વિષય તરીકે અંગ્રેજીનું સારૂ શિક્ષણ કાર્ય કરાવતી શાળામાં બાળકને ભણાવવાથી તેનું અંગ્રેજી પણ જરૂર સારૂ થશે.

ઉત્તમ અંગ્રેજી શીખીએ પણ શિક્ષણ તો માતૃભાષામાં જ લઈએ. માતૃભાષામાં અભ્યાસ કરીને પ્રગતિ કરનારાઓની યાદી ખૂબજ લાંબી છે. આમ શિક્ષણનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ માતૃભાષા જ હોઈ શકે.

સયવારા નિમિષા
પ્રિન્સીપાલ

મોનુએ દુનિયાની વિશેષતાઓ જોઈ

મોનુ નામનો એક છોકરો સૌરાષ્ટ્રના એક નાનાકડા ગામમાં રહે છે. એની પાસે જુલુ નામનો એક કૂતરો છે. મોનુ જુલુ સાથે એ એક માણસ હોય એવી રીતે જ વાતચીત કરતો હોય છે. મોનુ ને વાંચનનો બહુ જ શોખ છે. એ શાળાના અને ગામના પુસ્તકાલયમાંથી ઘણાં બધાં પુસ્તકો લાવીને વાંચતો રહે છે. ઘણું બધું વાંચ્યા પછી એ જે કંઈ વાંચ્યું હોય એના સપના જોવા લાગે છે.

એક દિવસ દુનિયાની વિગતો વાંચતા વાંચતા એ ઉંઘી ગયો અને એને

સપના આવ્યું કે એનું જુલુ એક જીન બની ગયું છે.

જુલુ એને કહે, “બોલ મોનુ, તારે દુનિયામાં શું શું જોવું છે?” મોનુએ જુલુને કહ્યું કે, “મારે દુનિયાના પર્વતો, નદીઓ, જંગલો જોવા છે.”

જુલુ કહે કે, “ચાલ તૈયાર થઈ જા, હું તને આ બધું બતાવું.” પછી મોનુ જુલુ સાથે દુનિયા જોવા ઉપડ્યો.

ગુપ્ત જે. અંબરીયા

જુલુ સાથે એણે ઉંચો કુદકો લગાવ્યો અને એ સીધો ૪ માઉન્ટ એવરેસ્ટ ઉપર પહોંચી ગયો ! એને તરત જ યાદ આવ્યું કે માઉન્ટ એવરેસ્ટને હિમાલયની પર્વતમાળામાં આવેલું દુનિયાનું સૌથી ઉંચું શિખર છે. જે સમુદ્રની સપાટીથી ૮૮૪૮ મીટર એટલે કે લગભગ ૨૯૦૨૯ ફિટની ઉંચાઈએ આવેલું છે. એવરેસ્ટ પરથી મોનુને હિમાલયની પર્વતમાળાઓ જોવાની બહુજ મજા પડી ગઈ !

પછી જુલુ મોનુને એમેઝોનનું વરસાદી જંગલ જોવા લઈ ગયું. એમેઝોનનું જંગલ દુનિયાનું સૌથી વિશાળ વરસાદી જંગલ છે. વરસાદી જંગલોમાં ૧૦૦ ઇંચથી ૨૦૦ ઇંચ જેટલો વરસાદ પડતો હોય છે. આ જંગલોમાં ઘણા જ ઉંચા વૃક્ષો થતા હોય છે. જે સૂર્યપ્રકાશને લગભગ રોકી જ લે છે. સામાન્ય જંગલોમાં સૂર્યપ્રકાશ મળતો હોય છે.

ત્યારબાદ જુલુ મોનુને નાઇલ નદીની સહેલ કરવા લઈ ગયું ! એમણે નાઇલ નદીમાં હોડીમાં બેસીને સહેલ કરી ! નાઇલ નદીએ દુનિયાની સૌથી લાંબી નદી છે. એની લંબાઈ ૬૮૫૩ કિ.મી. એટલે કે લગભગ ૪૨૫૮ માઇલ છે. નાઇલ નદી સુદાન દેશના ખાટુમ પાસેથી નીકળે છે. અને દુનિયાના ૧૧ દેશોમાં થઈને વહે છે. આમ નાઇલ નદીએ એક ‘વૈશ્વિક નદી’ છે. નાઇલ નદી ઇજીપ્તમાં થઈને ભૂમધ્ય સમુદ્રમાં મળે છે.

જુલુએ મોનુને પૂછ્યું. ‘તારે દુનિયાના સૌથી મોટા પાણીના ઘોંઘા પરથી પાણીમાં ભૂસકો મારવો છે.?’

મોનુ તો તૈયાર જ હોય ને ?

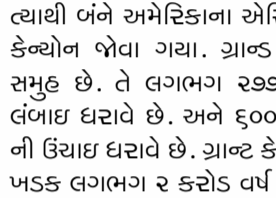
બંને સૌથી મોટા ઘોંઘા ‘નાઇગ્રા ફોલ્સ’ ગયા. નાઇગ્રા ફોલ્સ એ અમેરિકા અને કેનેડા દેશની સરહદે આવેલો છે. નાઇગ્રા નદી પર લેક એરી (એરીતળાવ) અને લેક ઓન્ટેરીઓ (ઓન્ટેરીઓ તળાવ)ના પાણી ભેગા થઈને ઘોંઘા સ્વરૂપે નીચે ખાબકે છે.

પછી જુલુ મોનુને કહે છે, ‘તારે રેતીના ઢગલા જોવા છે.?’

મોનુ કહે, ‘હા, હવે ક્યાં લઈ જઈશ.?’

જુલુ મોનુને સહરાનું રણ જોવા લઈ ગયું. સહરાનું રણ દુનિયાનું સૌથી મોટું રણ છે. જે આફ્રિકાનો લગભગ ત્રીજો ભાગ રોકે છે.

ત્યાથી બંને અમેરિકાના એરિઝોનમાં આવેલા ગ્રાન્ડ કેન્યોન જોવા ગયા. ગ્રાન્ડ કેન્યોન એ ખડકોનો સમુદ્ર છે. તે લગભગ ૨૭૭ માઇલ (૪૪૬કિ.મી.) લંબાઈ ધરાવે છે. અને ૬૦૦૦ ફિટ (૧૮૦૦ મીટર) ની ઉંચાઈ ધરાવે છે. ગ્રાન્ડ કેન્યોનમાં તળિયે આવેલ ખડક લગભગ ૨ કરોડ વર્ષ જુના હોવાનું તારણ છે.

ત્યારબાદ જુલુ મોનુને ઓસ્ટ્રેલિયામાં ‘ગ્રેટ બેરિયર રીફ’ જોવા લઈ ગયું. જ્યાં પરવાળાના ખડકોની હારમાળા છે. ‘ગ્રેટ બેરિયર રીફ’ એ દુનિયામાં આવેલી કુદરતની સૌથી મોટી જીવંત રચના છે.

પછી જુલુ મોનુને કહે કે, ‘તારે મૃત સમુદ્ર જોવો છે ?’

મોનુએ પૂછ્યું કે, ‘સમુદ્ર કદી મૃત હોતો હશે.?’ જુલુ કહે કે, ‘હા છે ને, ચાલ તને ત્યાં લઈ જાઉં’

જુલુ મોનુને મૃત સમુદ્ર જોવા લઈ ગયું.

મૃત સમુદ્ર બોર્ડન અને ઇઝરાયેલ પાસે આવેલ છે. એ દરિયાની સપાટીથી ૪૨૭ મીટર (૧૪૦૭ ફિટ) નીચે આવેલ છે. જે પૃથ્વી પરની સૌથી નીચેની સપાટીએ છે. આ સમુદ્ર સામાન્ય સમુદ્ર કરતા અનેક ગણો ખારો છે. માટે તેને ખારો સમુદ્ર પણ કહે છે. આને લીધે જ એમાં કોઈ જીવસૃષ્ટિ નથી. આથી એને મૃત સમુદ્ર કહે છે. એના પાણીમાં આપણે ક્યારેય ડૂબી ના જઈએ ! લોકો એના પાણીમાં અનેક ગામ્મત ભરી રમતો કરતા રહે છે. મોનુ અને જુલુ પણ એના પાણીમાં સૂતા સૂતા વાર્તાની ચોપડીઓ વાંચવા લાગ્યા. અને છતાં ડુબ્યા નહીં !

આમ જાત જાતનું વાંચન કરીને મોનુ રાતે સપનામાં જુલુ સાથે દુનિયાની કેટલીક વિશેષતાઓ જોઈ આવ્યો !

વેદિક ગણિત

એક સંખ્યા ૧૦૦ કરતા વધુ અને બીજી સંખ્યા ૧૦૦ થી ઓછી હોય ત્યારે ગુણાકાર

આ પ્રકારના ગુણાકારમાં અગાઉની પદ્ધતિ બંને સંખ્યા ૧૦૦થી ઓછી હોય ત્યારે ગુણાકારની પદ્ધતિનો જ ઉપયોગ કરો.

અહીં એક સંખ્યા ૧૦૦થી ઓછી (અથવા) તથા એક સંખ્યા ૧૦૦ થી વધુ (ઘન) હશે આથી તેનો ગુણાકાર અથવા મળશે. જેને ઘન બનાવવાતે સંખ્યાને ૧૦૦ માંથી બાદ કરો.

હવે ત્રાસી સંખ્યાનો સરવાળો કે બાદબાકી કરો અને પરિણામમાંથી એક બાદ કરો.

આ હકીકત સ્પષ્ટ કરવા નીચેના ઉદાહરણ જુઓ.

ડો. અતુલ વ્યાસ
શિક્ષણશાસ્ત્રી, રાજકોટ

ઉદાહરણ : ૧

$$97 (-3) \times 114 (+14) = 110/58$$

ડાબી બાજુ (-૩) (૧૪) = -૪૨
જમણી બાજુ ૯૭ + (+૧૪) = ૧૧૧
અથવા ૧૧૪ + (-૩) = ૧૧૧ થાય.
તેમાંથી ૧ બાદ કરો આથી ૧૧૦ થાય

$$\text{આમ } ૯૭ \times ૧૧૪ = ૧૧૦૫૮ \text{ થાય.}$$

ઉદાહરણ : ૨

$$118 (+18) \times 94 (-6) = 112/92$$

ડાબી બાજુ (૧૮) X (-૬) = - ૧૦૮
અહીં (-૧) વધી લો તથા ૦૮ ને

$$118 (+18) \times 94 (-6) = 112/92$$

૧૦૦માંથી બાદ કરો આથી ૯૨ થાય.
જમણી બાજુએ હવે ૧૧૮+(-૬) = ૧૧૨ અથવા
૯૪ + (૧૮) = ૧૧૨ થાય.
૧૧૨ માંથી અહીં વધીના (-૧) તથા ૧ સૂત્ર મુજબ
બાદ કરો આથી ૧૧૦ થાય

$$\text{આમ } ૧૧૮ \times ૯૪ = ૧૧૦૯૨ \text{ થાય.}$$

આ બાબતને વધુ સ્પષ્ટ કરવા એક ઉદાહરણ વધુ જોઈએ.

ઉદાહરણ : ૧

$$112 (+12) \times 92 (-8) = 103/04$$

$$112 (+12) \times 92 (-8) = 103/04$$

ડાબી બાજુ (૧૨) X (-૮) = - ૯૬
અહીં ૯૬ને ૧૦૦માંથી બાદ કરો ૦૪ થાય.

$$112 (+12) \times 92 (-8) = 103/04$$

જમણી બાજુએ હવે ૧૧૨ + (-૮) = ૧૦૪ અથવા
૯૨ + (૧૨) = ૧૦૪ થાય.
તેમાંથી ૧ બાદ કરો આથી ૧૦૩ થાય.

$$\text{આમ, } ૧૧૨ \times ૯૨ = ૧૦૩૦૪ \text{ થાય.}$$

ચિત્રકલા

વૃદ એમ. પંચાલ
ધોરણ ૯, એ.જે. હાઇસ્કૂલ

કનીશા શાહ
ધોરણ ૮, ત્રિપદા ડે સ્કૂલ, અમદાવાદ

સાલા તેજસ
ધોરણ ૩, કે.વી. ઓ.એન.જી.સી

મીનહાસ સીંધી
ધોરણ ૮, શ્રી લઘરામ સ્કૂલ, વડોદરા

યશ્વી જેન
ધોરણ ૪, દિલ્હી પબ્લીક સ્કૂલ

કોર્ન (મકાઈ) ચાટ

સામગ્રી

- બાફેલી મકાઈ - ૧ બાઉલ
- સમારેલી ડુંગરી - ૧ નંગ
- સમારેલા ટામેટા - ૧ નંગ
- સમારેલા ત્રણ કલરના કેપ્સીકમ - ૧ નાનો બાઉલ
- લાલ મરચુ - ૧૩૨ મુજબ
- ચીઝ - ૧૩૨ મુજબ
- મીઠું - સ્વાદ પ્રમાણે
- ચાટ મસાલો - ૧૩૨ મુજબ
- લીંબુનો રસ - અડધી ચમચી

- ◆ સર્વ કરવા માટે જોઈશે
- ◆ જીણી સેવ - ૧૩૨ મુજબ
- ◆ કોથમીર - ૧૩૨ મુજબ

રીત :

- એક મોટા બાઉલમાં બાફેલી મકાઈ લો, પછી તેમાં સમારેલી ડુંગરી, ટામેટા, ત્રણેય કલરના કેપ્સીકમ ઉમેરો. ત્યારબાદ તેમાં થોડું ચીઝ ઉમેરો અને હલાવી સરખું મિક્સ કરીલો.
- પછી તેમાં ૧૩૨ મુજબ લાલ મરચુ, ચાટ મસાલો, લીંબુનો રસ અને સ્વાદ પ્રમાણે મીઠું ઉમેરી મિક્સ કરો.
- મિક્સ કર્યા બાદ તેને એક પ્લેટમાં લઈ જીણી સેવ અને કોથમીર થી સજાવી સર્વ કરો.
- સ્વાદ પ્રમાણે બીટ અને ગાજર પણ ઉમેરી શકાય.

સૂર્ય મંડળ

તમારે શું જોઈએ છે

સુકકી માટી	પીંછી
એકેલિક માટી	કાતર
૧૨ નખ	સૂર્ય મંડળનું ચિત્ર
મજબૂત દોરી	ખાલી કાર્ડબોર્ડ
ખડો કાગળ	બોક્સ

- માટી લો અને બાળકો સાથે પ્રયોગ કરવાનું શરૂ કરીએ.
- તેની સાથે સૂર્ય મંડળના ચિત્રનું પરીક્ષણ કરીએ.
- ગુરૂ ગ્રહ બનાવવાથી શરૂઆત કરીએ. મોડેલિંગ માટી માથી બાળકને એક બોલ બનાવવા દો.
- શનિ નેપ્ચ્યુન અને યુરેનસ સહેજ નાના હોવા જોઈએ. તે પ્રમાણે આ ગ્રહો બનાવે છે.
- છેલ્લા ચાર બોલ માટે તમારા બાળકને કહો તે પૃથ્વી, મંગળ, શુક્ર અને બુધ બનાવે. દરેક એક તે પહેલા એક કરતા થોડા નાના હોવા જોઈએ.
- તમારા બાળકને કહો નખ વડે દરેક ગ્રહમાં કાણુ પાડે.
- ગ્રહ માળા સેટ કરો અને સુકાવા મૂકો.
- કાતરનો ઉપયોગ કરી તમારા બાળકને કહો ખડા કાગળમાંથી એક મીઠાઈ

- આકારનો કાગળ કાપી આપે. આ આકાર પ્રખ્યાત શનિ ગ્રહની રીંગ નું પ્રતિનિધિત્વ કરશે.
- તે રીંગમાં શનિ ગોઠવી દો.
- ફરી સૂર્ય મંડળના ચિત્ર પર એક નજર કરીએ. દરેક ગ્રહનો કયો રંગ છે?
- તમારા બાળકે કાળજીપૂર્વક દરેક ગ્રહને યોગ્ય રંગ કર્યો છે. ગ્રહ માળા સેટ કરો અને સુકાવા મૂકો.
- દોર વડે શબ્દમાળા બનાવો. બુધ, શુક્ર, પૃથ્વી, મંગળ, ગુરૂ, શનિ, યુરેનસ અને પછી નેપ્ચ્યુન ક્રમ અનુસાર સૂર્યની આસપાસ પરિભ્રમણ કરતા ગ્રહો તમારા બાળકને શબ્દમાળા ગોઠવવામાં મદદ કરો.
- તમારા બાળકે પસંદ કરેલી જગ્યાએ તેને લટકાવો.

યોગ-૬

મયુરનો અર્થ થાય છે મોર. આ આસન કરવાથી શરીરની આકૃતિ મોરના જેવી દેખાય છે. તેથી આનું નામ મયુરાસન છે.

વિધિ:-

- બંને હાથને બંને ઘૂંટણની વચ્ચે મુકો. હાથના અંગુઠા અને આંગળીઓ અંદરની બાજુ મુકીને હથેળી જમીન પર મુકો. પગ ઉઠાવતી વખતે બંને હાથ પર એક સરખું વજન આપીને ધીરે ધીરે પગને ઉઠાવો.
- હાથના પંજા અને કોણીના બળ પર ધીરે ધીરે સામેની તરફ નમતા શરીરને આગળ નમાવ્યા પછી પગને ધીરે ધીરે સીધા કરી દો. ફરી સામાન્ય સ્થિતિમાં આવતા પહેલા પગને જમીન પર લાવવામાં આવે છે. અને ત્યારે ફરી વજુ ાસનની સ્થિતિમાં આવી જાવ.

લાભ:

પાચન ક્રિયા વ્યવસ્થિત રીતે કામ કરે છે. કબજિયાત, ગેસ વગેરે પેટ સંબંધી સામાન્ય રોગોની સારવાર થાય છે. આંતરડા અને તેનાથી સંબંધિત અંગોને મજબૂતી મળે છે. સાથે સાથે અમાશય અને મૂત્રાશયના દોષ દૂર થાય છે. આ આસનથી વક્ષસ્થળ, ફેફસા, પાંસળીઓને શક્તિ મળે છે. આ આસન કરવાથી કલોમ ગ્રંથિ પર દબાવ પડવાને કારણે ડાયાબિટીશના રોગીઓને પણ લાભ મળે છે. આ આસન ગરદન અને મેડુલ્ડને માટે પણ લાભદાયક છે.

જો જો પાછા હસતા નહી

વિમાનમાં પ્રવાસ

રમેશ વિમાનમાં પ્રવાસ કરી રહ્યો હતો. સામેથી આવતી એર હોસ્ટેસને જોઈને તે બોલ્યો તમે બિલકુલ મારી પત્ની જેવા જ લાગો છો !! આ સાંભળીને એરહોસ્ટેસે તેને એક થપ્પડ લગાવી. રમેશ ગાલ પંખાળતો બોલ્યો - તમારો ચહેરો જ નહી તમારી આદત પણ મારી પત્ની જેવી જ છે..

બિલ્ડિંગની છત

સંતા ૨૫ માળની બિલ્ડિંગની છત પર જઈ ઉભો હોય છે ત્યારે તેને ફોન આવ્યો સંતાજી તમારી પત્ની મરી ગઈ છે. સંતા દુઃખી થઈને ત્યાંથી જ કુદકો મારી દે છે. ઉપરથી નીચે પડતા પહેલા વચ્ચે જ તેને યાદ આવે છે કે હજુ તો તે કુંવારો છે.

શિક્ષક

શિક્ષક (સોનુને) બતાવ, દુનિયા ગોળ છે કે ચપટી ? સોનુ - દુનિયા ન તો ગોળ છે કે ન તો ચપટી, મારા પપ્પા કહે છે કે દુનિયા ૪૨૦ છે.

ગળામાં ટાઇ

અજયના પપ્પાના ગળામાં ટાઇ બાંધેલી જોઈ તેમણે પૂછ્યું કે - પપ્પા શું છે ? તેના પપ્પા એ હસીને જવાબ ટાળી દીધો. અજય બોલ્યો - પપ્પા હું સમજી ગયો. મમ્મીએ નાક લૂંછવા માટે ગળામાં કપડું બાંધી દીધું છે.

ડોક્ટર

મનુ : આજે સવારે મારો દાંત સખત દુખતો હતો, માટે મારે ડોક્ટર ને ત્યાં જવું પડ્યું. નનીયો : દાંતમાં હજુ દુખાવો થાય છે ? મનુ : નહી કારણકે એ દાંત તો ડોક્ટરે રાખી લીધો.

હાથી વિશે જાણવા જેવું

હાથી આઠ જાતના હોય છે.

ઐરાવત: જે હાથીનું શરીર પાંડુર હોય, દાંત લાંબા અને ઘોળા પુષ્પ જેવા હોય, રૂંવાડા ન હોય, થોડા ખાનારા, બળયુક્ત, મોટા કદના, નાના પણ પુષ્પલિંગવાળા, લડાઈમાં ક્રોધયુક્ત, અન્ય સાથે શાંત, થોડુ પાણી પીનારા, પુષ્કળ મદને ઝરનારા પૂંછડે નાના વાળવાળા હોય તેવા હાથી ઐરાવત હાથી કુળના કહેવાય છે.

પુંડરીક: જેના શરીર કોમળ હોય, સમણાં ખરસટ હોય, મદઝરતા હોય, નિરંતર ક્રોધમાં જ રહેતા, સર્વભક્ષી, બલયુક્ત, તીક્ષ્ણદાંતવાળા હાથી પુંડરીક કુળના કહેવાય છે.

વામન: જેના શરીર ઠીંગણા અને ખરસટ હોય, કોઈ વખતે જ મદ ઝરે, ખોરાકને લઈને જ બળયુક્ત રહે, બહુ જળ નહીં પીનારા, લમણામાં ઘણાં રૂંવાડાવાળા, દાંત કદરૂપા હોય તથા કાન અને પૂંછડું ટૂંકા હોય તે વામન વંશના સમજવા.

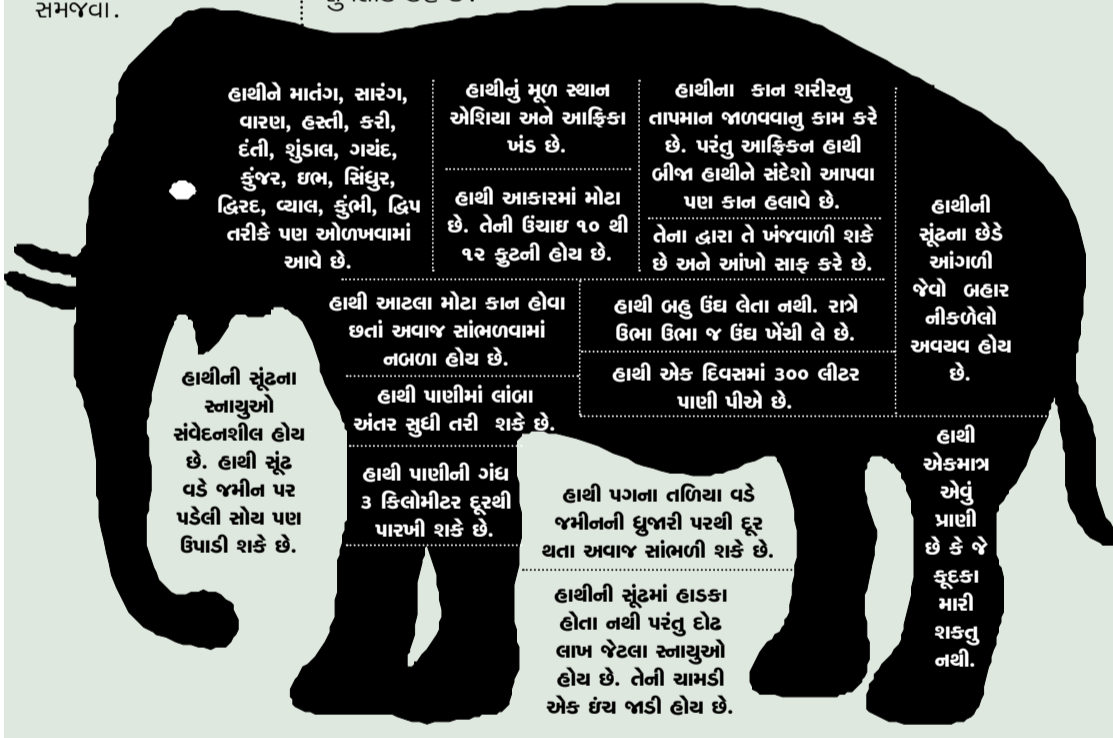
કુમુદ: જેના શરીર લાંબા, સૂંટ લાંબી અને પાતળી, દાંત ખરાબ, શરીર મદથી ભરેલા, બહુ વિશાળ લમણાવાળા તથા કલ્હપ્રિય હોય તે હાથી કુમુદ વંશના કહેવાય છે.

અંજન: જેના શરીર સ્નિગ્ધ હોય, જલની અભિલાષાવાળા, મોટા કદના દાંત તથા સૂંટ પાતળી તથા નાની, શ્રમ વેઠી ન શકે તેવા હાથી અંજન વંશના કહેવાય છે.

પુષ્પદંત: જે હાથી નિરંતર વીર્ય અને મદઝરતા હોય, અનુપ્રદેશમાં જેનું બેર ફાવે, જે મોટા વેગવાળા તથા ટૂંકા પૂંછડાવાળા હોય તેને પુષ્પદંત કુળના સમજવા.

સાર્વભોમ: લાંબા દાંતવાળા, ઘમં રૂંવાળાવાળા ભટકવામાં થાકે નહીં, ખાનપાન વગેરેમાં અત્યંત આસક્ત નહિ એવા, મરૂપ્રદેશમાં ફરનારા, મોટા શરીરવાળા, કર્કશ અંગવાળા, દાંત મૂઠુ અને ઘોળા, વિષ્ટમૂત્ર ઓછા કરતા હોય, તેવા હાથી સાર્વભોમ કુળના કહેવાય છે.

સુપ્રતીક: જેની સૂંટ લાંબી, અવયવો પ્રમાણ સર, મોટા વેગવાળા, ક્રોધથી ભરેલા, સાઈ ખાનારા, હાથથીઓના પ્રેમવાળા, પ્રવૃક્ષ ગંડસ્થળવાળા હોય તેને સુપ્રતીક કહે છે.

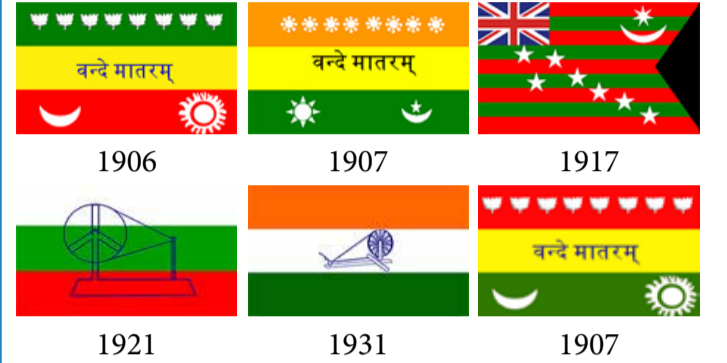

ત્રિરંગાનો ઇતિહાસ

૨૨મી જુલાઈ, ૧૯૪૭ના રોજ ત્રિરંગા ને રાષ્ટ્રધ્વજ ના રૂપમાં સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો. દેશનો પોતાનો રાષ્ટ્રધ્વજ હોવો જોઈએ એવો વિચાર સૌ પ્રથમવાર રાજા રામમોહન રાયને આવ્યો હતો.

અંગ્રેજોએ બંગાળનું વિભાજન કર્યું તેની વિરુદ્ધ દેશમાં આંદોલન છેડાયું, આંદોલનને આશ્રિત કરવા માટે રાષ્ટ્રધ્વજની વાસ્તવિક જરૂરિયાત ઉભી થઈ અને ફ્રાંસના રાષ્ટ્રધ્વજમાં થોડા ઘણા ફેરફાર કરી ભારતીય રૂપ અપાયું. સુરેન્દ્રનાથ બેનર્જીના અધ્યક્ષતા હેઠળ ૭મી ઓગષ્ટ ૧૯૦૬ના રોજ આ ધ્વજને સલામી આપવામાં આવી.

પ્રથમ ધ્વજમાં લાલ, પીળો અને લીલા રંગના એમ ત્રણ પટ્ટા હતાં. તેની સાથે તેમાં લાલ પટ્ટામાં ચંદ્રતારક, પારસીઓના પ્રતીક રૂપે સૂર્ય તેમજ પીળા પટ્ટામાં ઘાટા આસમાની રંગથી વંદે માતરમ લખેલું હતું.

૧૯૧૬માં થયેલ હોમરૂલ આંદોલન વખતે રાષ્ટ્ર ધ્વજ માટે ફરી વિચાર કરવામાં આવ્યો અને સ્વરાજની કલ્પના મુજબ તેને રૂપ અપાયું. તે પ્રમાણે તેમાં કુલ નવ સાંકળા પટ્ટા અને ત્રણ પહોળા પટ્ટા હતાં. જેમાં પાંચ લાલ અને ચાર લીલા પટ્ટાનો સમાવેશ થાય છે. તેના મધ્યમાં સમર્પિ તારા ડાબી બાજુ ઉપર ચાંદતારક અને ડાબી બાજુ ચતુર્થાંશ ભાગમાં યુનિયન જેકનો પણ મૂકવામાં આવ્યો હતો.

- રાષ્ટ્રીય ધ્વજને માન, સન્માન અને પ્રતિષ્ઠાના અનુરૂપ પ્રસંગોએ લહેરાવી શકાય છે.
- રાષ્ટ્રીય ધ્વજ સૂર્યોદયથી સૂર્યાસ્ત સુધી લહેરાવવો જોઈએ.
- ધ્વજને જમીન, સપાટી કે પાણીનો સ્પર્શ કરાવી શકાતો નથી.
- બીજા કોઈ ધ્વજને આપણા ધ્વજથી ઉપર ન લગાવી શકાય, તેમજ ખાનગી ઉપયોગમાં ન લઈ શકાય.
- દેશના કોઈ મહાન નેતા મૃત્યુ પામ્યા હોય અને જે મકાનમાં તેમનું શબ પડ્યું હોય તે મકાન ઉપર ધ્વજ અડધો કાઢીને રાખવામાં આવે છે. અને જેવું શબ ત્યાંથી દૂર કરવામાં આવે છે ત્યારે તરત પૂર્ણ કાઢીને ફરકાવવામાં આવે છે.

સફેદ અને છેલ્લે લીલો તેમ કમમાં ગોઠવવામાં આવ્યા. ઉદ્યોગના પ્રતિક સમાન ચરખાને સફેદ પટ્ટામાં વચ્ચે મૂકવામાં આવ્યું.

કેસરી રંગ શૌર્ય અને સમર્પણ, સફેદ રંગ શાંતિ અને સત્ય અને લીલો રંગ વૃદ્ધિ અને ભૂમિની પવિત્રતા દર્શાવે છે. મધ્યમાં મુકેલું ચરખાનું ચિત્ર બીજાજુથી ઊંધું દેખાતા સમિતિ એ ચરખાને સ્થાને અશોકચક્ર મૂકવાનું સુચન કર્યું જે બંને બાજુથી સરખું દેખાય.

સ્વતંત્રતાના અનેક વર્ષો બાદ ભારતીય ધ્વજ કાયદામાં સુધારો કરાયો. ભારતના નાગરિકોને પોતાના ઘરે, ઓફિસે અને ફેક્ટરીમાં ફક્ત રાષ્ટ્રીય ધ્વજનો જ નહીં પણ કોઈ પણ ધ્વજને મૂકેલી વિના ત્રિરંગો લહેરાવવાની સંમતિ મળી.

ધી ઓપન પેજ અને અભિનમ ચેસ એકેડેમી દ્વારા યોજાયેલી 'ઇન્ટર સ્કૂલ ચેસ' પ્રતિયોગિતા

૩૭ અને ૪થી ડિસેમ્બરના રોજ 'ત્રિપદા ઇન્ટરનેશનલ' શાળાનું કેમ્પસ નાના ચેસ માસ્ટરોથી ભરપૂર હતું. કારણકે એક ઇન્ટર સ્કૂલ ચેસ પ્રતિયોગિતાનું આયોજન 'ધી ઓપન પેજ' તેમજ 'અભિનમ ચેસ એકેડેમી' દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું. તે બંને દિવસનો માહોલ કંઈક એવો હતો જેમા અઢળક ઉત્સાહ, જીતનો જુસ્સો અને ચેસ માટેનો પ્રેમ બધુંજ સામેલ હતું. ત્યાં ઉપસ્થિત તમામ બાળકો ઉત્સાહથી ભરપૂર હતા અને તેમાના કોઈએ પણ પોતાનું મનોબળ કમજોર થવા ન હતું દીધું. તે દિવસના તમામ રાઉન્ડસ સુધી બાળકોના માતા-પિતા પણ પોતાના છોકરાઓ માટે ત્યાં આખો દિવસ રહ્યાં. અને તેમનો આત્મવિશ્વાસ વધારવા પાછળ લાગેલા હતા. બંને દિવસના થઈને કુલ ૨૨ ઈનામો હતા. જેમાં 'સ્કૂલ ચેમ્પીયન' નો પણ ખિતાબ હતો. જે એક સ્કૂલના વધુમા વધુ જીતેલા બાળકોને મળતો હતો. શ્રીમાન 'અભિજીત આચાર્ય' કે જેઓ અભિનમ ચેસ એકેડેમીના ડિરેક્ટર છે. તેઓએ તમામ વર્ગોના વિદ્યાર્થીઓ એટલે કે કે.જી. થી ધોરણ ૧૨ સુધીના વર્ગોનો સમાવેશ થાય તેનું ખાસ ધ્યાન રાખીને જ ગ્રુપ બનાવ્યા હતા. 'સ્કૂલ ચેમ્પીયન' નો ખિતાબ ગ્રુપ - A કે જેમાં કે.જી. થી ધોરણ - Uના વિદ્યાર્થીઓ હતા. તે 'ઉદ્ગમ' સ્કૂલને મળ્યો. ગ્રુપ - B કે જેમા ધોરણ- ૪ અને ૫ હતા. તે 'ત્રિપદા ડે સ્કૂલ' ને મળ્યો. જ્યારે ગ્રુપ- C

અને D કે જેમાં અનુક્રમે ૬ અને ૭ ધોરણ તેમજ ૮ થી ૧૨ ધોરણ હતા. તે 'ત્રિપદા ઇન્ટરનેશનલ સ્કૂલ' અને 'સંત કબીર - નવરંગપુરા' શાળાએ જીત્યાં. ૩૭ ડિસેમ્બરના રોજ મુખ્ય મહેમાન તરીકે શ્રીમાન કૌશીક મંડીર, સંજય પટેલ ફ્રેન્ડ ગ્રુપ મેમ્બર, શ્રીમતી કુસુમબેન જોષી-સ્પોર્ટ્સ કોન્વેયર અને શ્રીમાન સતિષ પટેલ - સેનેટ મેમ્બર ઉપસ્થિત હતાં. જ્યારે ૪થી ડિસેમ્બરના રોજ 'શ્રીમાન અર્ચિત ભટ્ટ - ઓપન પેજના મુખ્ય સંચાલક તેમજ ત્રિપદા ગ્રુપ ઓફ સ્કૂલના ડિરેક્ટર', 'શ્રીમતી પ્રતિકા પરીખ - ત્રિપદા ગ્રુપ ઓફ સ્કૂલના શૈક્ષણિક સંચાલક' તેમજ શ્રીમાન ભાર્ગવ ડાકવાલ - ત્રિપદા સોફ્ટવેરના ડિરેક્ટરે હાજરી આપી વિદ્યાર્થીઓનો ઉત્સાહ વધાર્યો હતો. વિદ્યાર્થીઓ અર્ચિતસરની પ્રેરક વાતો સાંભળીને વધુ પુશ થયા હતાં.

આ શનિ અને રવિવાર વિજેતાઓ માટે ઘણોજ સારો સાબિત થયો. જ્યારે બાકીના વિદ્યાર્થીઓને ફરી રમવું, વધુ રમવું અને આવનાર ટુર્નામેન્ટ જીતવી તેવી શીખ મળી. આખરે ચેસ એ મગજનું વ્યાયામ ગૃહ છે અને આજ સુધી કોઈ પણ વિજેતા ચેસની રમત અમુક પગલા પાછળ લીધા વગર જીત્યું નથી. કારણકે ક્યારેક વધુ સારી રીતે આગળ વધવા માટે પીછે હટ પણ કરવી પડે છે.

— મીનલ જોષી, ધી ઓપન પેજ

વેજુટેબલ ડે

શિયાળાની ઝટલે તાજગીની ઝટલુ, ઉર્જાથી ભરપુર ઝટલુ, વિવિધ તાજા શાકભાજી ફળોને માણવાની ઝટલુ. આ વિવિધતાને પ્રત્યક્ષ શિક્ષણના ભાગરૂપે ત્રિપદા હાઉસ ફોર કિન્ડરે તા. ૦૭/૧૨/૨૦૧૬ બુધવારે 'વેજુટેબલ ડે' તરીકે દર્શાવી. તેમાં બાળકે દરેક પ્રકારના શાકભાજી બતાવી તેમાં રહેલ પોષક તત્વનો જેવા કે પ્રોટીન, વિટામીન, ખનિજક્ષાર વગેરેનો ખ્યાલ આપવામાં આવ્યો. સાથે કંઈ ઝટલુમાં કયા શાકભાજી મળે છે તે પણ સમજાવવામાં આવ્યું. શાકભાજીની વિશેષતા દર્શાવવા પાંચ-પાંચ વાક્યો બોલ્યા હતા. ઉપરાંત આપણા સમાજમાં જીવનમાં શાકભાજી ઉગાડતા ખેડૂતો અને શાકભાજી વેચતા ભાઈ-બહેનોનું મહત્વ કેટલું છે તે પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. અંતે લાવેલ તમામ શાકભાજીમાંથી સ્વાદિષ્ટ ભાજીપાંઉ બનાવી બાળકોને આપવામાં આવ્યું હતું.

બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ હેતુથી ત્રિપદા સ્કૂલમાં ધોરણ ૩ થી ૮માં શાસ્ત્રીય સંગીતની તાલીમ આપવામાં આવે છે. આ તાલીમમાં શાસ્ત્રીય ગાયન, શાસ્ત્રીય વાદન, ભરતનાટ્યમ જેવી પ્રવૃત્તિનો સમાવેશ થાય છે, અને આવી પ્રવૃત્તિ દ્વારા ભારતીય સંગીત અને નૃત્યકલાને પ્રોત્સાહન પુરૂ પાડવામાં આવે છે. આ વર્ષે બૃહદ ગુજરાત સંગીત સમિતિ દ્વારા લેવાયેલ પરીક્ષામાં કુલ ૨૩૩ વિદ્યાર્થીઓનો સમાવેશ થાય છે. જેમાં ૧૧૨ ગાયનમાં, ૭૫ વાદનમાં અને ૪૬ નૃત્યના વિદ્યાર્થીઓ પેકી ઘણા વિશિષ્ટ યોગ્યતા સાથે ઉત્તીર્ણ થયેલ છે.

અભિનંદન

અમને અમારી ધોરણ ૧૦ની વિદ્યાર્થીની ઉપર ગર્વ છે. ત્રિપદા ડે સ્કૂલની વિદ્યાર્થીની ફોરમ શાહે ખેલ મહાકુંભમાં અન્ડર ૧૭ સ્વિમીંગ સ્પર્ધામાં ૨ સિલ્વર મેડલ મેળવ્યા છે. તે માટે તેને ખૂબ ખૂબ અભિનંદન અને ભવિષ્યની સિદ્ધીઓ માટે શુભકામનાઓ

ચોસઠ કલા

કલાની વાત આવે એટલે ભારતીય કલા વિશ્વમાં સૌથી આગળ છે.

કલાના બે પ્રકાર છે **હસ્તકલા અને લલિતકલા** માટીકામ, શિલ્પકામ, સ્થાપત્યકલા વગેરે હસ્ત કલાઓ છે. જ્યારે નાટ્યકલા, સંગીતકલા, નૃત્યકલા વગેરે લલિતકલાઓ છે.

ભારતીય સંસ્કૃતિમાં ચોદ વિદ્યા અને ચોસઠ કલા છે.

તો ચોસઠ કલાને જાણીએ.

૧. નૃત્ય કલા
૨. વાદનકલા
૩. ગાયન કલા
૪. નાટ્યકલા
૫. ચિત્રકલા
૬. તિલક સંચો બનાવવાની કલા
૭. કુલ-ચોખાનો ચોક પુરવાની કલા
૮. પુષ્પ શૈયા બનાવવાની કલા
૯. દાંત-અંગ રંગવાની કલા
૧૦. ઝટલુ પ્રમાણે ઘર બાંધવાની કલા
૧૧. શયન રચના
૧૨. પુષ્પધાની વાપરવી
૧૩. જલતરંગ વાદન કલા
૧૪. કાયા કલ્પ કલા
૧૫. માળા ગૂંથણ કલા
૧૬. યુદ્ધ શિકાર કલા
૧૭. વેતાળ કલા
૧૮. બાળ-સંભાળ કલા
૧૯. શિષ્ટાચાર કલા
૨૦. પાસાની રમત કલા
૨૧. ઘૂત કલા
૨૨. વસ્ત્રગોપન કલા
૨૩. નામ-છંદનુ જ્ઞાન
૨૪. ક્રિયા-વિકલ્પ
૨૫. છેતરપિંડી કલા
૨૬. શીઘ્ર કવિતા કલા
૨૭. અનુકરણ કલા

૨૮. સ્મૃતિ કલા	૩૧. અઘરા શબ્દોના અર્થ કાઢવાની કલા	૬૦. જાદુઈ કલા
૨૯. ચંત્ર કલા	૩૨. કાવ્યપાદ પૂર્તિ કલા	૬૧. સુગંધી પદાર્થ બનાવવાની કલા
૩૦. વાદના-વિજળીથી અનુમાન કરવાની કલા	૩૩. નેતરકામ કલા	૬૨. દેશકાળ મુજબ સજાવટ કલા
૩૧. અઘરા શબ્દોના અર્થ કાઢવાની કલા	૩૪. પ્રદર્શન કલા	૬૩. કાનના આભૂષણ બનાવવાની કલા
૩૨. કાવ્યપાદ પૂર્તિ કલા	૩૫. તર્કવિદ્યા કલા	૬૪. વાળમા કુલ ગુંથવાની કલા
૩૩. નેતરકામ કલા	૩૬. કડીયા સુતારી કલા	
૩૪. પ્રદર્શન કલા	૩૭. વાસ્તુ કલા	
૩૫. તર્કવિદ્યા કલા	૩૮. રત્ન પરીક્ષણ કલા	
૩૬. કડીયા સુતારી કલા	૩૯. ધાતુકામ કલા	
૩૭. વાસ્તુ કલા	૪૦. સોના-ચાંદીકામ કલા	
૩૮. રત્ન પરીક્ષણ કલા	૪૧. ખાણવિદ્યા કલા	
૩૯. ધાતુકામ કલા	૪૨. વૃક્ષાચુર્વેદ કલા	
	૪૩. પશુ-પક્ષી લડાવવાની કલા	
	૪૪. શરીર અભ્યાંગ કલા	
	૪૫. મેના-પોપટ પઢાવવાની કલા	
	૪૬. કર પલ્લવી	
	૪૭. કેશ સંમાર્જન	
	૪૮. દેશી ભાષાઓ જાણવાની	

હર્ષ સોની, શિક્ષક, મોડાસા

રંગ પૂરણી

ધોરણ ૧ થી ૪ સુધીના જ વિદ્યાર્થીઓએ ચિત્રમાં રંગ પૂરી અમને ૨૦-૦૧-૨૦૧૭ સુધીમાં નીચેના સરનામે મોકલી આપશો. ધી ઓપન પેજ, ૪થો માળ, વિશ્વ આર્ટ્સ, અખબારનગર પાસે, નવાવાડજ, અમદાવાદ-૧૩

શ્રેષ્ઠ રંગ પૂરણીને ભેટ

નામ: _____

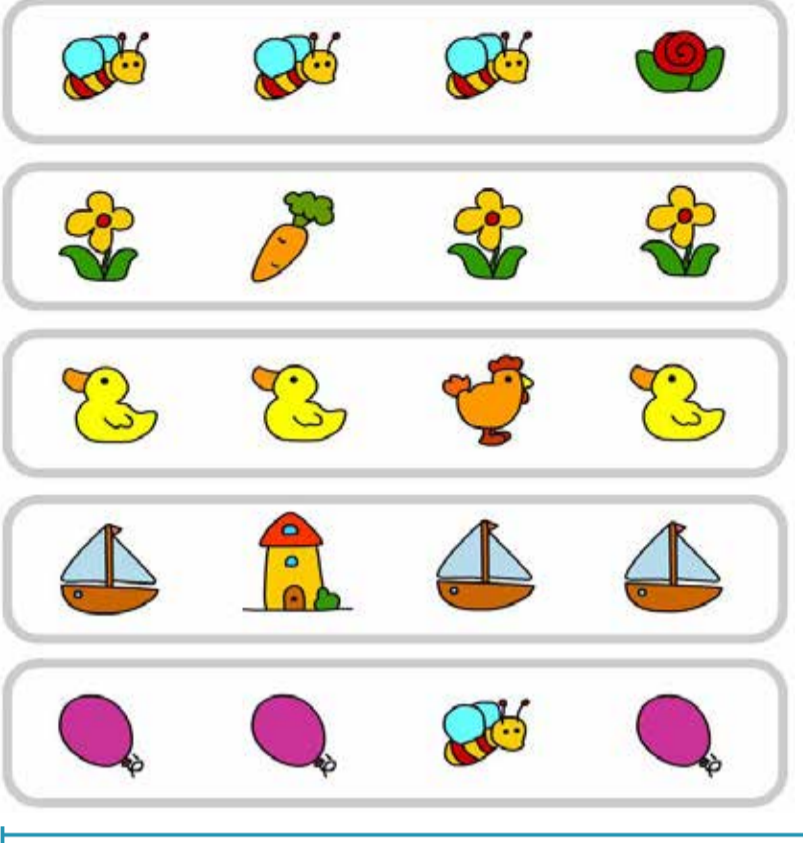
સ્કૂલનું નામ: _____

ધોરણ: _____ મો.નં.: _____

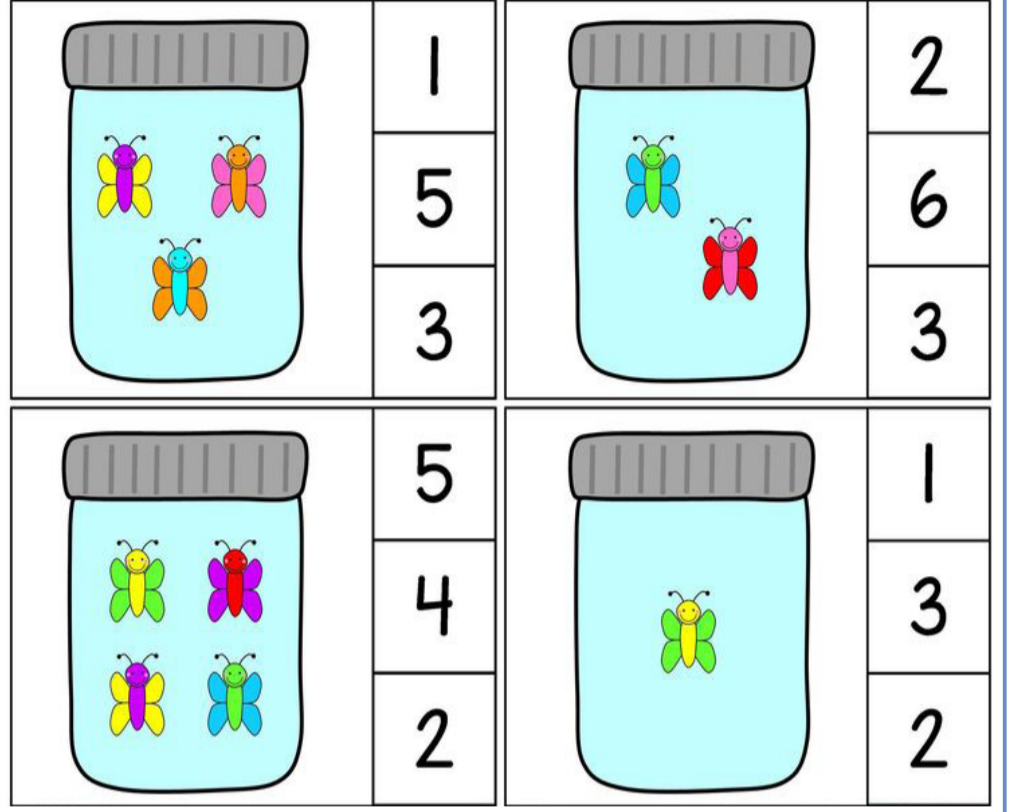

આપેલા ચિત્રમાં જુદા પડતા ચિત્ર પર × કરો

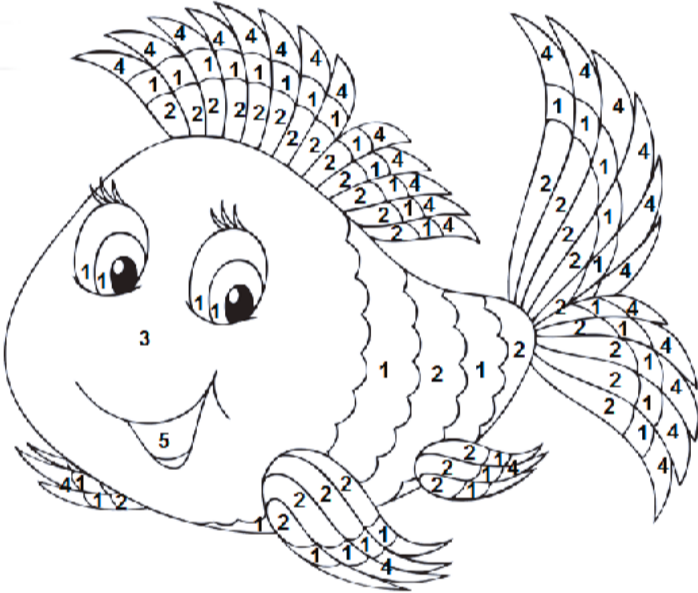

યોગ્ય ગણતરી કરી સાચા જવાબ ઉપર ગોળ કરો

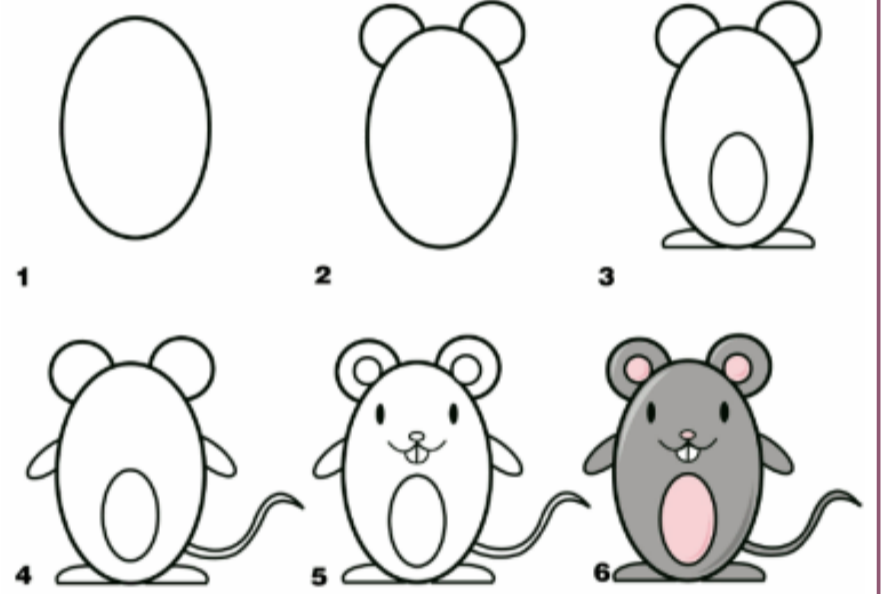

આપેલા નંબર પ્રમાણે માછલીમાં કલર પૂરો

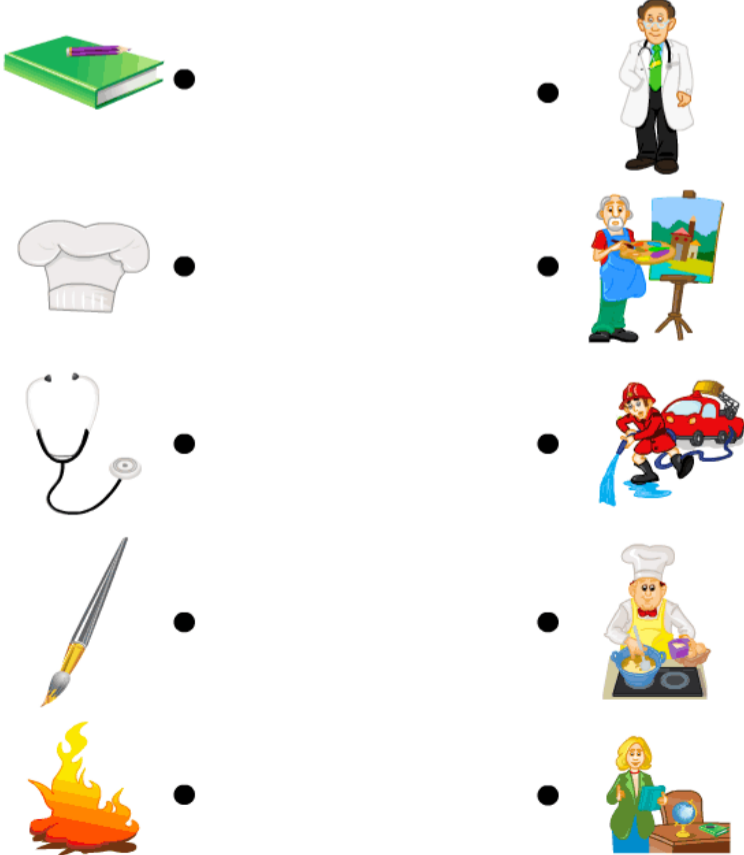
- 1 - Blue
- 2 - Orange
- 3 - Yellow
- 4 - Red
- 5 - Pink
- 6 - White

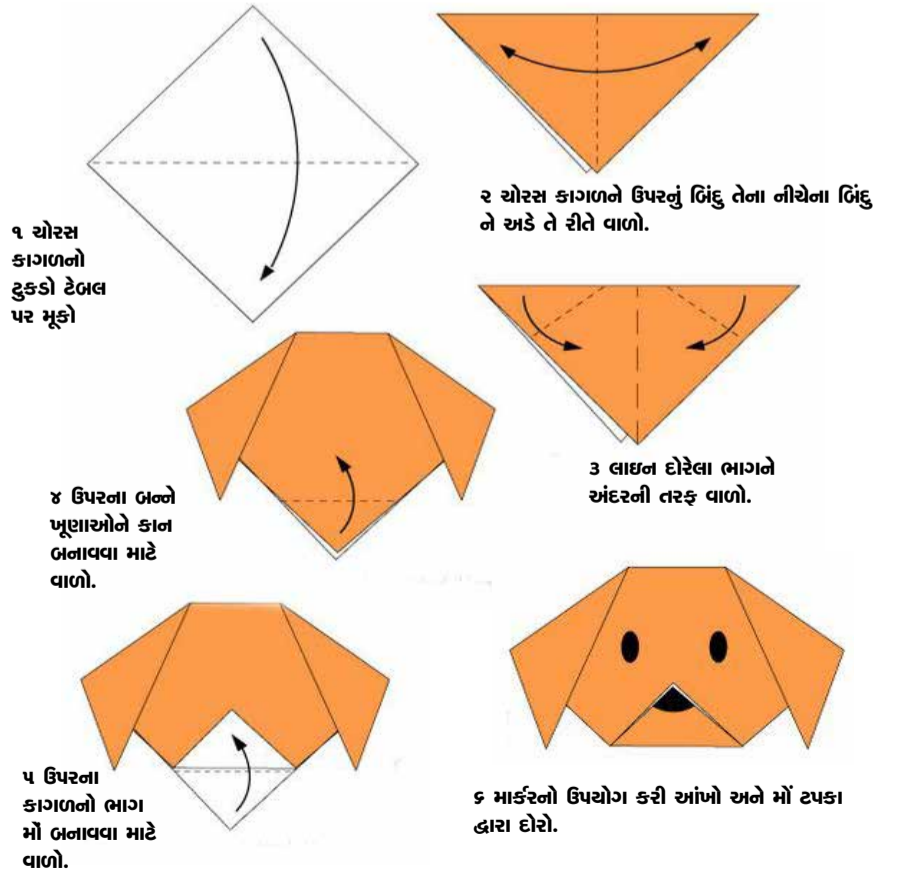
ચાલો ઉંદર દોરીએ

આપેલા ચિત્રને તેના બીજા યોગ્ય ચિત્ર સાથે જોડો

કેવી રીતે રીતે બનાવશો પેપરનું કુંતરું

યોગ્ય ગણતરી કરો

- દરેક નંબર તેની નીચે આપેલા બે આંકડાનો સરવાળો છે
- નીચે આપેલા દરેક ઝાડને યોગ્ય ગણતરી કરી તેમા મનગમતા રંગ પૂરો
- એક ઝાડ ઉદાહરણ તરીકે આપેલું છે

Example

દરેક ઘડિયાળનો સમય જુઓ અને યોગ્ય સમય લખો

(1) _____ (2) _____ (3) _____ (4) _____

(5) _____ (6) _____ (7) _____ (8) _____

(9) _____ (10) _____

ગુણાકાર કરો

અંદર આપેલી એક સંખ્યાને બહાર આપેલી સંખ્યા સાથે ગુણાકાર કરો અને જવાબ સૌથી બહારના ગોળમાં લખો

આપેલા ચિત્ર જોઈ ખાનામાં ખૂટતો શબ્દ મૂકો

B **T**

S **N**

B **X**

H **T**

A **E** **I** **O** **U**

આપેલા ચિત્રમાં જુદા પડતા ચિત્ર પર O કરો

1)

2)

3)

4)

5)

આપેલા ચિત્રમાં ૭ તફાવત છે તે શોધો

